

COVID19-PANDEMIA VIIMEINEN NAULA ASUKASFOORUMIEN ARKKUUN

Espoolaista asukasfoorumitoimintaa 12 vuotta

Kun 1990-luvulla aloittaneiden, yhdistysten, järjestöjen, kauppakamarin, yrittäjien, seurakunnan, nuorisovaltuuston ja vanhusneuvoston edustajista muodostettujen alueneuvottelukuntien toiminnan ei enää vuoden 2008 lopulla katsottu vastaavan niille asetettuja tavoitteita, päätti kaupunginhallitus kokouksessaan 16.3.2009 perustaa Espoon seitsemälle suuralueelle asukasfoorunit. Tavoitteena oli parantaa kaupungin asukkaiden omaehtoista, omatoimista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia järjestämällä heille mahdollisuus kaupungin tukemaan vapaaehtoiseen asukasfoorumitoimintaan.

Asukasfoorumeilla haluttiin edistää kaupunkilaisten, siis tavallisten asukkaiden, tiedonsaantia ja parantaa heidän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiaan asumiseen, terveystalviin, liikenteeseen ym. kaupungin toimintaan liittyvissä asioissa.

Asukasfoorumitoiminta aloitettiin yhden valtuustokauden mittaisena kokeiluna vuonna 2009. Myönteisen vastaanoton ja tavoitteiden mukaisten hyvien tulosten seurauksena kaupunginhallitus päätti vuonna 2016 jatkaa asukasfoorumitoimintaa toistaiseksi ja samalla korotti asukasfoorumien määrärahan 9000 eurosta 20000 euroon vuodessa.

Tavoitteena on ollut, että kullakin seitsemällä suuralueella, (Pohjois-Espoo, Suur-Espoonlahti, Suur-Kauklahti, Suur-Leppävaara, Suur-Matinkylä, Suur-Tapiola ja Vanha-Espoo) järjestetään asukasfoorumitoimintaa. Toiminnan organisoinnista ja valmisteluryhmien jäsenten valinnasta vastasi kokeilukaudella, kuten alueneuvottelukuntienkin aikana, Espoon asukkaita edustavan kolmen keskusjärjestön, Espoon Kaupunginosayhdistysten Liitto ry:n (EKYL), Espoon Omakotiyhdistysten Keskusjärjestö ry:n (EOK)(lakkautti toimintansa tammikuussa 2020) ja Esbobygdens Ungdomsförbund rf:n (EBUF) muodostama asukasfoorumityöryhmä. Työryhmä laati toimintaohjeet, valvoo niiden noudattamista, päättää vuosittaisen avustuksen käytöstä ja toimii linkkinä asukasfoorumien valmisteluryhmien ja kaupungin välillä. Jatkokaudelle 2012 lähdeäessä siirrettiin valmisteluryhmien jäsenten hankinta ryhmille itselleen. Ryhmillä oli näin joustavampaa tarvittaessa täydentää itse itseään uusilla jäsenillä pelkällä ilmoitusmenettelyllä. Jäseneksi valmisteluryhmään voi kuka tahansa suuralueen asukkaista ilmoittautua. Osallistuminen valmisteluryhmään ei ole edellyttänyt minkään yhdistyksen tai järjestön jäsenyyttä, mutta ei myöskään ole estänyt yhdistysten tai yritysten edustajien osallistumista. Tällä on tavallisten kansalaisten osallistumiskynnystä saatu matalammaksi. Ryhmän kooksi asetettiin 15 henkeä, mutta jos alueella on ollut enemmän halukkaita, siitä on voinut poiketa.

Asukasfoorumitoiminnan vakiinnuttua asukasfoorumityöryhmän tehtävänä on ollut toiminnan koordinointi, rahaliikenteen hoitaminen, uusien (täydennys-) jäsenten hyväksyminen, toiminnan yleinen seuranta ja tarvittaessa valmisteluryhmien sisäisten kiistojen sovittelu.

Kolmas nelivuotiskausi

Jos kahdella ensimmäisellä toimintakaudella toiminta oli innostunutta ja motivoitunutta ja osin vielä kolmannenkin alussa niin kahtena viimeksi kuluneena vuonna asukkaiden

kiinnostus osallistua foorumien valmistelutyhmiin voimakkaasti väheni. Osoituksena tästä on, ettei useista yrityksistä huolimatta, kahdelle suuralueelle, Suur-Espoonlahteen ja Pohjois-Espooseen saatu, lopettaneiden tilalle, koottua uusia toimivia valmisteluryhmiä vaan toiminta loppui kokonaan. Muilla suuralueilla, Suur-Kauklahdessa, Suur-Leppävaarassa, Suur-Matinkylässä, Suur-Tapiolassa ja Vanha-Espoossa foorumitoiminta jatkui entisellään aina vuoden 2020 maaliskuulle, jolloin Covid19-pandemian aiheuttamat kokoontumisrajoitukset estivät asukastapahtumien järjestämisen kokonaan.

Covid19-pandemia vesitti asukasfoorumivuoden 2020.

Päätyneenä asukasfoorumivuonna 2020 voitiin Covid19-pandemian aiheuttamien kokoontumisrajoitusten takia toteuttaa varsin vähän, jos ollenkaan asukasfoorumitapahtumia, eikä valmisteluryhmilläkään ollut mahdollisuuksia lähtitapaamisiin vaan kokoontuivat verkossa. Tämä tarkoitti sitä, että valmisteluryhmät joutuivat opettelemaan ja ottamaan käyttöön uusia sähköisiä toimintatapoja. Tästä aiheutui ongelmia varsinkin iäkkäämmille ryhmien jäsenille. mm. siinä ettei heillä ollut etäkokouksiin tarvittavia laitteita. Toiminta pysähtyi maaliskuun jälkeen käytännössä kaikissa valmisteluryhmissä, eikä tavanomaisia asukasfoorumitapahtumia voitu suunnitellusti toteuttaa

Viiden valmisteluryhmän työ toimintakaudella on täyttänyt asetetut tavoitteet järjestettyjen foorumitapahtumien ja osanottomäärienkin osalta. Vuonna 2020, ennen pandemian aiheuttamia maaliskuussa määrättyjä kokoontumisrajoituksia, ehdittiin kuitenkin järjestämään muutama asukastapahtuma ja loppuvuodesta, kaupungin teknisellä avustuksella striimattu verkkotapahtumaa.

Toteutuneissa tapahtumissa käsiteltiin asukkaita kiinnostavia päivänkohtaisia aiheita. Terveyspalvelut, terveysasemien tarjoamat palvelut ja niiden sijainti puhuttivat useammassakin foorumitapahtumassa samoin kuin turvallisuus niin kodeissa kuin kaupungillakin. Lisäksi käsiteltiin kouluoloja, ilmastonmuutoksen asettamia haasteita, katujen kuntoa ja -kunnossapitoa, kaupungin tarjoamia sähköisiä palveluita ja mitä mieltä asukkaat ovat oman asuinalueensa lähipalveluista.

Joko riittää asukasfoorumit?

Asukasfoorumitoimintaa on harjoitettu 12 vuotta, välillä hyvinkin aktiivisesti ja muutamana viime vuotena yhä hidastuvaan tahtiin, voisipa sanoa, että joissakin ryhmissä on ollut havaittavissa lievää vaikeampaa "taisteluväsymystäkin", mutta yhtä kaikki, kokonaisuutena katsoen, foorumeille, vuonna 2009, asetetut tavoitteet on melko hyvin saavutettu.

Valmisteluryhmien suunnalta on esitetty kritiikkiä, että foorumitapahtumissa asukkailta saatujen kommenttien ja viestien tulisi paremmin näkyä käytännön konkretiana kaupungin päätöksenteossa ja toiminnassa. Asukasfoorumien valmisteluryhmät ovat myös kaivanneet kaupungin palautetta esillä olleista asioista tai tehdyistä ehdotuksista. On myös toivottu kaupungin luottamushenkilöiden tiiviimpää osallistumista foorumitapahtumiin ja peräänkuulutettu läheisempää yhteistyötä kaupungin virka- ja luottamushenkilöiden mutta erityisesti paikallisten yhteisöjen ja kaupunginosa- sekä omakotiyhdistysten kanssa.

Jälkimmäisten kanssa yhteistyötä onnistuttiinkin merkittävästi tiivistämään nyt päättyneellä kaudella.

Asukasvaikuttaminen ja asukkaiden halu vaikuttaa asuinympäristönsä kehittämiseen ja siihen liittyviin päätöksiin muutoin kuin edustuksellisen demokratian (valtuusto ja lautakunnat) avulla on edelleen ajankohtainen. Kun asukasfoorumien valmisteluryhmiin kuuluminen, nykyisessä muodossaan, pitkäkestoista sitoutumista vaativana, ei enää kiinnosta on löydettävä uusia tapoja asukkaiden omaehtoiselle ja vapaaehtoiselle osallistumiselle asuinympäristönsä kehittämiseen. Nykyinen elämäntapa suosii Pop-Up-tyyppisiä kertaluontoisia lyhytaikaisia tapahtumia tai hankkeita joihin asukkaat voivat tulla vain päiväksi tai viikoksi!

Uusia vaihtoehtoisia tapoja korvata asukasfoorumit voisi löytyä Helsingin stadiluotsitoiminnasta jossa "luotsit", kaupungin työntekijöinä, hoitavat hankkeiden valmistelun ja koordinoinnin asukkaiden puolesta. Hieman yksinkertaistaen, asukkaille jää käytännössä vain budjetointikohteiden löytäminen ja hankkeisiin osallistuminen tapahtumapäivänä.

Espoolainen tapa voisi olla osallistava budjetointi siinä muodossa kuin sitä Espoossa, Niko Riepposen vetämän Osallisuusmuotoilutiimin johdolla ja ohjauksella on, hyvällä menestyksellä, ehditty jo kokeilla muutamalla alueella. Tällainen osallisuusmuotoilijan tehtäväkenttää sivuava toiminta, jossa toiminnan rahoitus kanavoituu esim. osallisuusmuotoilijan budjetista, voisi hyvinkin korvata nykyisen asukasfoorumitoiminnan. Osallisuusmuotoilija toimisi linkkinä kaupungin organisaatioon, mutta asukastoiminta pysyy erillään kaupungin organisaatiosta kuten asukasfoorumitkin ovat olleet.

Mikko Perkko
Asukasfoorumityöryhmä
puheenjohtaja
0400 447317
mperkko@gmail.com